

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Amabili presbytero & confessore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

VITA S. AMABILIS PRESBYTERI ET
CONFESSORIS, INCERTO QUIDEM AVTHORE

*scripta, sed tamen fide digna. Nos plerisque locis nonnihil eam
contaximus, stylumque mutauimus absque
historiae detrimento.*

PROLOGVS AVTHORIS.

Patriarchæ.
Prophetæ.

Apostoli.

Martyres.
Cōfessores.

Philip. 6.
Martyres ro-
fis, cōfello-
res lilij cō-
parantur.

* compara-
ta, habet co-
dex MS. sed
mēdōse, vt
appāret.

BEATA sanctorum vitæ opinio idcirco non absurdè à Catholicis prædicatur, quòd, vt nouère sapientes, disciplina Dei doctrinæ æterni patris sapientia hanc vult ad posterorum transmitti notitiam, vt & eorum inflammemur exemplis, & Christi benignitate sociemur gaudijs. Hinc Patriarcharum spes nomen obtinuit immortale, Prophetarumq; chorus sui memoriam habet sempiternam, præmio suæ fidei gaudens in curia cælesti: quandoquidem animi obtutus cælo affixere, vbi nouerāt sanctos Angelos cum Deo, apud quem vita est inconcussa, ineffabili incunditate perfrui. Porrò etiam apicis Apostolici fama illustris permanet, & latitudo charitatis nobis declaratur: quorum vitam mirificam nobis Christus exemplo esse voluit, vt contemplatione rerum ab illis gestarum ad ipsum amandum incitemur. Eorum prædicatione redemptorem suum cognoscens Ecclesia, sanctos habet martyres, qui pro eius honore fortiter certarunt, & in confessione nominis eius sanguinem suum fuderunt. Est deinde etiam sanctorum confessorum splendor mirabilis, qui pleni spiritu sancto, multis conuiscarunt miraculis, quibus mundus crucifixus fuit, & illi mundo, pari gloria amoris Christum sequentes, crucemque post eum portantes. Vt enim martyres, ita & confessores pro Christo pati voluerunt: & ij quidem Ecclesiæ lilia, illi rosæ suut. E quibus confessoribus sanctum Amabilem, quem vita innocens & miracula crebra commendant, summa veneratione prosequi debemus, quippè quem sacrosanctæ Trinitati placuisse fideliter credimus: quem sicut viuere nō ambigitis, qui hæc legitis: ita ijs, quæ per illum redemptor noster operatus est, fidem adhibete. Alioquin fatius esset hæc audire nolle, quàm * comperta non credere: & scriptorem reticere, quàm narrare frivola.

VITAE HISTORIA.

Octobr. 19.
quo die pro-
pria diocæ-
sis natalem
ei⁹ celebrat
Cap. 1.

S. Amabilis
patria.

Philip. 3.
Psal. 118.

Cant. 1.

Cap. 2.
Psal. 110.
Prou. 1. 9.
1. Cor. 1.
2. Cor. 10.

SANCTVS Christi confessor Amabilis magnus in conspectu omnipotentis Dei futurus, quodam præfatio cœptæ vel augendæ in ipso sanctitatis, à totius boni fonte hoc videtur accepisse vocabulum: vt animi nobilitate cælitus hausta, etiam nomine clarus esset, qui generis ingenuitate pollebat. Gemina enim dote author vitæ illum ornauit, vt & parentum religiosorum ortu esset nobilis, & præclaræ vitæ integritate nobilior. Natus est in vico Ricomagensi, atque illic etiam literis eruditus. Nè quæ enim labe sancti eius mores adspargeretur, si militiæ traditus esset, religiosi parentes literarum studijs cum applicarunt. Cœperunt tum in illo crescere Dei amor & gratia, ad eò vt in terris corpore degens, iam cum Apostolo animo in cælis versaretur. Despiciebat enim in parua ætate ineptos puerorum iocos, & cum Psalmista ad Dominum clamabat: Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo. Explorabat, vt miles strenuus, quibus armis resisteret diabolo, nè vllis nequitia eius telis à Christo separaretur, si inuictò animo nocte ac die in mandatis eius exequendis non vigilaret. Sic enim amabat Christum, vt nollet separari à Christo, clamās cum sponsa: Trahe me post te: curremus in odorem vnguentorum tuorum. Implebat Dominus & Rex sanctorum in seruo suo nominis eius significationem, vt esset ipsi amabilis, & ab ipso dignus amari.

Porrò timorem Domini, qui est initium sapientiæ, constanti animo retinebat, nequaquam respiciens post tergum: sed instar sapientis aratoris, sulcū vomere dirigētis, iter suum ad æternam vitam semper intēdens. Gloriabatur in Domino, vt Apostolus monet, de nomine suo, & in precibus suis toto corde illi dicebat: Domine, qui appella-

larime voluisti Amabilem, fac me tui perfectissimum amatorem: uti ne decipiat humani generis hostis, quem tuus spiritus sanctificauit. Prudenter verò latam & spatiosam viam respuens, cum iam adolescentiæ metas artigisset, carnis lasciuam sobrieta-
Carnè abstinentia domat.
 te domabat. Magna in illo erga Deum & proximum charitas inerat: qua fiebat, ut nulla ex parte legem Domini præteriret, atque ita & Christo, & sanctis eius charus esset. Ecquis autem dubitare queat fuisse eum fide catholicum, spe firmum, charitate diffusum, præsertim si attendat eum Christum accuratè prædicantem, castitate integrum, humilitatis studiosum, & ne peccaret Domino, eius eloquia abscondentem in corde suo? Videbatur ambulare cum Deo, quemadmodum de Enoch legitur, & multiplicabantur eius merita, cum cordis desiderio suspiraret caelestia, & amore æstuaret gaudiorum æternorum.

Cumque id genus polleret virtutibus, per gradus singulos canonici ordinis ascendit usque ad sacerdotium, virginitatis thesauro non amisso, quæ in eius pectore Christi efficiebat hospitium. Factus autem sacerdos, dignè seruiuit Domino die ac nocte in vico Ricomagensi, permultas sæpè noctes in precibus attentissimis manens per-
Cap. 3. Inuitatur sacerdotio.
 uigil, erga pauperes munificum se exhibens, cunctisque ipsum rogantibus quibus poterat modis, piè opitulans. Suauissimis adhortationibus omnes ad Christum trahere nitebatur, persuadens eis illum ante omnia quarendum & amandum. Aiebat etiam, sanctorum charitatem non tepescere, sed in Christo crescere debere. Porro eo tempore, quo vir sanctus ecclesiam beatorum martyrum Geruasij & Protasij fidei famulatu frequentabat, (quæ quidem ecclesia primum, ut fertur, apud Aruernos constructa, Ricomagensem illustrauit pagum) in vrbe Claromontensi cantor institutus, eandem sæpius decenter petebat. At verò Episcopus & martyr Christi Preiectus, qui tunc
Huius Vita est Tomo 1. 25. Ianuarij.
 Claromontensem regebat ecclesiam, iam dicti territorij Abbatiam contulit ei. Itaque ille diuino accensus amore, construendis templis animu appulit, ut in loco, ad quem multi confluabant, multorum sanctorum reliquiæ reuerenter asseruarentur, & illorum patrocinio locus ille cum proprijs cultoribus mundior haberetur. Diuina ergò
Duas cõdit basilicas.
 bonitate fretus, basilicam in sancti Iohannis Baptistæ honorem non mediocri opere extruxit: itemque alteram in beati martyris Benigni memoriam, in qua nunc ipse corpore quiescit, grandi fabrica extulit. Ac deinde diuersis peragratis regionibus, probatæ sanctitatis pignora siue reliquias eò aduexit, & eo, quo par est, honore illic reponendas destinauit. Aderat illi in omnibus diuina misericordia, exhilarans eum in eiusmodi studijs.

Inter alia autem, quæ Deus per illum operatus est, nec adhuc operari desinit, hoc
Cap. 4.
 sanè memorabile est, quòd eo in loco serpens nullus morari potest, neque si repertus sit, viuere aut nocere potest. O admirandam serui Dei sanctitatem, ad cuius imperium venenati serpentes fugiunt, nec vltèrius hæere possunt. Id verò meretur fides, non qualem habent daemones, qui credunt & contremiscunt: sed quæ per dilectionem operatur, & non nisi fidelium est. Hæc ergò tua sunt, Deus, qui serpentem, à quo
Iacob. 2. Galat. 5.
 primus homo victus est, per secundum hominem vicisti, tuisque militibus subdidisti, qui non in vetustate literæ, sed in nouitate spiritus ambulat.

Profectus est aliquandò Romam vir Dei, sanctorum Apostolorum sepulcra visitaturus, & suffragia expetiturus. Et ecce Deus, qui glorificantes se glorificat, Solis radium iussit illi suam nauare operam, & contra naturam vsu ceu fidelis minister, eius sustentare pallium atque chirothecas. Si cui hoc incredibile videatur, meminerit Deum mirabile esse in sanctis suis. Certè de Iosue habemus in scripturis diuinis, cum perseque-
Cap. 5. 1. Reg. 2. Psal. 67. Iosue. 10.
 retur ille hostes suos, dixisse eum coram filiis Israël: Sol contra Gabaon nè mouearis, & Luna contra vallem Aialon. atque ita factum esse. Si igitur Sol obediuit tunc homini, iubente Deo, quid mirum, si etiam obsecutus est, Deo annuente, huic beato patrono nostro? O verbum patris altissimi, factorque carnis & caro, qui sanctis tuis semper præstos es, & tua per eos, qui tibi placent, mirabilia innouas, ut fides nostra non deficiat, sed in timore tuo recta operando, te, cum talia recitantur, magnificet. Nos enim etsi multo minores sumus illis, quos talibus fecisti coruscare miraculis, at tamen illorum, te donante, exemplis incitamus ad fidem, & suffragijs communimur.

Aliud quoque in eadem vrbe magnum illi Deus præstitit beneficium. Nam solaturus pro sua bonitate labores itineris eius, misit ad eum Angelum suum, in pyxide sacras reliquias afferentem, iucundoque vultu in eum ceu notum intuentem, illique dicentem: Accipe dilecte Deo munus, quod tibi per me mittit Christus Rex & Dominus
Cap. 6.
 noster,

M m m m

noster,

- noſter, qui te ſcit harum rerum cupidum: nouerisque te in cælis Angelorum conſortem fore. Vt enim Angeli laudant Deum in Hieruſalem cæleſti, cuius ciuibus tu adiungi cupis, ſic tu eum laudas in terris. His dictis, diſparuit Angelus, & Chriſti militem impenſè lætantem reliquit. Admirans enim ille bonitatem Dei, munus oblatum pio amore complexus & veneratus eſt: & quia tanto iam certior erat de cæleſtibus capeſſendis præmijs, quanto veracior nunciuſ ea de re ipſi indicârat, lætabundus egit gratias Deo, exclamans cum Propheta: Anima mea exultabit in Domino, & delectabitur ſuper ſalutari ſuo. Indè Aruernos repetens, dona illa ſecum abſportauit, & in eccleſia beati Benigni martyris, quam ipſe condiderat, reponenda curauit, vbi hodieque aſſeruantur. Atque vt eæ reliquiæ venerationi eſſent, ingentia Deus ſigna exhibuit. Crebrò enim flammis oppoſitæ ab incolis loci illius, aut alijs vicinis, incendi-um omne quod iam vaſtabat domos, extinxerunt.
- Pſal. 34.** Solebat vir Dei myſteria corporis & ſanguinis Chriſti cum magna cordis contritione, multoquæ lachrymarum imbre torus igneus & ardens diuino amore, in proprijs eccleſijs ſæpiùs celebrare. Porrò radicem malorum omnium cupiditatem proculcabat, neque ex affluentia diuitiarum, quibus multi malè gloriantur, nummos condebat in arca: ſed quicquid habere poterat, in ſuoſ & pauperum uſus quotidie expendebat. Macerabat ſe ieiunijs, in precibus erat peruigil, prudens vt ſerpens, ſimplex vt columba: agnorum manſuetudinem, paruulorum humilitatem imitabatur. Laus Dei ſemper in ore eius. Populum ad templum confluentem, optimis ſermonibus ad cæleſtia inuitabat, & conuenienter doctrinæ Apoſtolica, arguebat, obſecrabat, increpabat in omni patientia. Spargebat in pectora auditorum vitale ſemen: omneſque eum, tanquam præſentem Dominum, ob gratiam ex illo relucentem, pio amore colebant, eiuſque ſe precibus commendabant. Contemptu corporis ſui & perpetua mortificatione, martyribus comparatur, longos pro Chriſti amore in ſeipſo perferens cruciatus, & diurnas cum diabolo conferens pugnas: vt non ſit illorum fruſtratus gloria, quos Chriſtus martyrij corona ornauit.
- 1. Tim. 6.** Atque eiuiſmodi ille vitam in populo ducens, incedeſat in omnibus mandatis & iuſtificationibus Domini ſine querela, præſentibus de ſe virtutis exempla præbens, poſteris relinquens. Veſtem cilicinam ferebat ad nudum corpus, eiuſque aſperitate carnis perulantiam ſapièter reprimebat, ſed celabat id alios, mediocribus indumentis illud obtegens, ſeque induens extrinſecùs. Iam verò conſenuerat, & aderat tempus, quo Chriſtus pro tot laboribus fideli ſeruo ſuo regnum calorum redderet. Sentiensque ille vocari ſe à Domino, lætus expectat diem migrationis ſuæ: conuocatiſque diſcipulis, admonet eos de ſeruanda diſciplina & charitate, de pace atque ſanctimonia ſectanda. Eſtote, inquit, vigilantes in lege Dei, & adſpicite vitam patrum: qui oculos ad cælum tollentes, illam ſempiternam gloriam pompis huius mundi antepoſuerunt. Sciebant enim ſe hîc non habere manentem ciuitatem, ſed futuram toto pectore inquirebant, cuius artifex & conditor Deus. Dehinc iubet omnem acciri populum ad eccleſiam, vt ipſum concionantem audiant, quos ille pia cura regebat.
- Cat. 7.** Ad quos ſanè præclara eiuſ ſemper fuerat oratio, ad contemptum mundi & cæleſtis patriæ amorem extimulans. Nec alius eiuſ ad quenquam ſermo fuit, quam vt ſperneret fallacia mundi blandimenta, & ad beatæ vitæ incompræhenſa gaudia properaret. Poſtquàm plebs omnis aduenit in templum, indicat eis ſui corporis iam imminere diſſolutionem, idque ſe diuina reuelatione edoctrum. Exiſtit itaque moeror & luctus omnium, quippè qui agerrimè ab illo ſe paterentur ſeparari: aiuntque ad eum: Equis nos pater dilectiſſime deinceps conſolabitur? Quis illam regni cæleſtis dulcedinem nobis perindè explicabit, & noſtrarum præſentium ſanctis adhortationibus & inſtitutionibus irrigabit? Sermo tuus nobis ſemper optatiſſimus fuit, & eloquia tua melle & fauo dulciora.
- 1. Tim. 4.** Cernens autem vir ſanctus adeò lamentari populum, non potuit lachrymas cohibere: at tamen toto animo in Deû defixus, ſpemque ſuam illius poteſtati cõmendans, rogauit eos vt domum redirent: oſculatusque eos, & illis benè precatus, dimiſit à ſe. Poſteà febre correptus, cœpit acri dolore fatigari: cumque corporis vires deficerent, ille Domino pſalmos promebat & hymnos. & iam finem a deſſe ſentiens, Domini epuli ſacramentis ſe cõmuniuit: ac deindè in cilicium & cinerem artus fatiſcentes proſternens, cæleſtis patriæ ad ſe venientes conſpexit ciues. Quorum præſentia exhilaratus ſpiritus eiuſ, mortis acerbitate contempra, lætus emigravit è corpore
- Cap. 8.** Calendis
- Cap. 9.**
- Hebr. 13.**
- Sermo eiuſ** qualis ſemper fuerit.
- Prædicat** omnium iuſu.
- Euchariftia** ſub mortem ſe mouit.
- Abit ad ca-** los.

Calendis Nouembris. Conuenit autem Clerus & populus Claromontensis, monachi quoque & promiscui sexus multitudo, qui sanctitatem eius nouerant, & exequias eius honorifice celebrarunt, atque cum cereorum & lampadarum apparatu sepelierunt eum in media basilica sancti Benigni: ubi multa diuinitus eduntur miracula, Miracula. Domino ob merita & preces sancti confessoris sui largiente, quicquid eò aduentantes fideliter petunt. Multi illic varijs pressis morbis, curati sunt, itemque plerique dæmoniacy, multi quoque febre quartana diuexati: uti norunt fideles, qui id sapius suis conspexere oculis.

Reus quidam cum ob admissum facinus à quodam potente affligeretur, essetque non minima disceptatio, iureiurando ille purgare se volens, petijt sibi dari facultatem ad eundi sepulcrum beatissimi Amabilis confessoris. Permissum est illi, ut ibi iuraret ad sepulcrum eius. Sed cum id ille miser fecisset, obriguerunt manus & pedes eius, ita ut omnes intelligerent, sancti Amabilis virtute eum ligatum teneri, ad cuius tumultum peierare ausus esset. Stabatigitur & torquebatur pœna periurij, nec abire poterat, quòd nollet facinus confiteri suum. Quod ubi tandem Deo miserante agnouit, & sancti confessoris interuentu confessus est, ilico absolutus est non sine multorum admiratione & gaudio, qui satis aduertebant non posse innocentem videri, quem magnus ille Deicola Amabilis ostenderet scelere obstructum.

Notum autem est etiam illud, si serpens in os hominis dormientis ingressus sit, & ille beati viri suffragium ad monumentum eius ocyus imploret, serpentem velle quidem exire: sed quòd sanctus confessor non ferat id in sua ecclesia vel terra cum vomitu fieri, extra eius territorium abductum hominem, euomere anguem in humum. Cap. 10. Pœna periurij.

Cernens itaque beatus Gallus, Aruernorum tum Archidiaconus, postea Episcopus, ad tumultum sancti confessoris multa fieri miracula, omnesque eius beneficijs gratulari, ingentes Domino gratias egit, qui ciues Aruernenses tanto patrono munisset: æquissimumque sentiens, ut sacrum corpus eius loco honoratiori tumularetur, rem totam quibusdam amicis & religiosis hominibus communicauit. Ij lætantur omnes, hortantur ut id faciat. Aedificauit ergò in prima templi fronte in eius honorem egregij operis testudinem, & sub ea altare: eoque transtulit solenniter sacrum corpus illius, psallente clero, populoque cereos & lampades gestante. Porro ob donorum amplitudinem, quæ sancto confessori oblata sunt in vineis, agris & nonnullis territorijs, vnde illi, qui eo in loco canonicè Deo seruirent, sustentarentur: vel etiam ob miraculorum magnitudinem, illa sancti Benigni ecclesia, more recepto, sancti Amabilis ædes appellatur. Strauit autem idem venerabilis Gallus pauimentum, quod est ante sancti Amabilis mausoleum, diuersi generis elegantissimis lapidibus, auri argenti que colorem representantibus: qui quidem illic mansere, quandiu ea structura integra fuit. In eo pauimento ordinata lapillorum serie hæc inscribi voluit ob sui memoriam: Gallus Archidiaconus hoc fieri iussit. Eam autem rem gratam fuisse beato Confessori (quippe quæ honoris causa, & ut maior ei adhiberetur veneratio, facta fuerat) miracula crebra testantur, quæ ab eo tempore vsque in præsens copiosius illic operatur. Cap. 11. Nota rem miram.

DE EODEM S. AMABILII EX GREGORIO
TVRONEN. DE GLORIA CONFESSO-

rum Cap. 33.

EVIETIAM in supradicta Aruerna vrbe admirabilis sanctitatis Amabilis quidam, vici Ricomagensis presbyter, qui virtutibus magnis præcellens, sæpè serpentibus dicitur imperasse. Nam ad huius tumultum cum Dux Victorius despexisset orare, affixo è regione equo, nequaquam poterat amouere. Quem cum flagris stimulisque urgeret, & ille quasi aneus staret immobilis, tandem aliquando Dux à suis commonitus, qui, ut ita dicam, ipsi pecudi similis erat factus, ad orationem accendit. Cumque fideliter orasset, quòd voluit iuit. Ad huius sepulcrum energumenum vidi mundatum, periurantem diriguisse ut ferrum: crimen confessum, ilico absolutum. Pœna superbr Ducis, nolentis orare ad sepulcrum S. Benigni.